

NYHETSREV 258
MODERNITETER
14 APRIL 2015

Jakobsgatan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: rebnstroem@svaf.se | www.matsrehnstroem.se

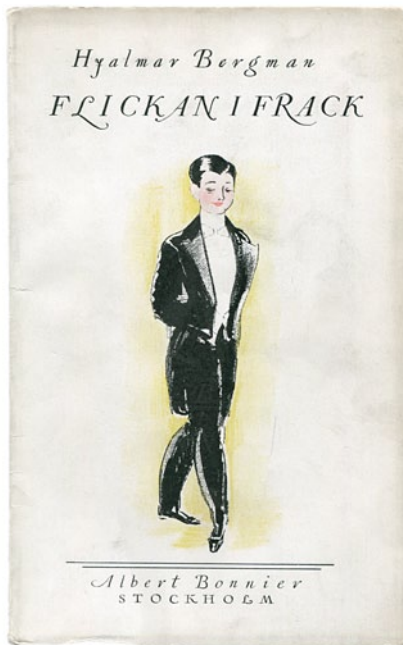
ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

DENNA VECKAS nyhetsbrev kommer från antikvariatets moderna avdelning. Bland höjdpunkterna märks OLLE HJORTZBERGS ståtliga kyrkobibel från 1927, i bibliofilupplagan, och ett närmast orört exemplar av SIGFRID SIWERTZ klassiska roman *Selams* i en konstnärligt utformad kassett av WOLFGANG BREMER.

Tyngdpunkten ligger annars på lyriken, bland annat med dedikationsexemplar av diktsamlingar av TOMAS TRANSTRÖMER, HJALMAR GULLBERG, ERIK AXEL KARLFELDT och OLOF LAGERCRANTZ. Dessutom är ju inget modernitetsnyhetsbrev komplett utan AUGUST STRINDBERG, här representerad med den av Artur Sjögren fint typografiskt utformade *Antibarbarus* från 1906 och det kulturhistoriska verket *Les relations de la France avec la Suède*, 1891.

Med vänliga hälsningar

MATHIAS STENVALL

1. BERGMAN, H. **Flickan i frack**. Stockholm, A. Bonniers boktryckeri, 1925. 171 s. Häftad. Omslaget obetydligt solkigt och ryggen med svaga läsveck. Med Waldemar Ditzingers exlibris. Fint exemplar. ★600

Omslag och illustrationer av Stig Södersten. Waldemar Ditzinger (1876-1955) testamenterade sin bostad Villa Vingarne i Äppelviken, Stockholm, till Sveriges författarförbund att användas som författarbostad.

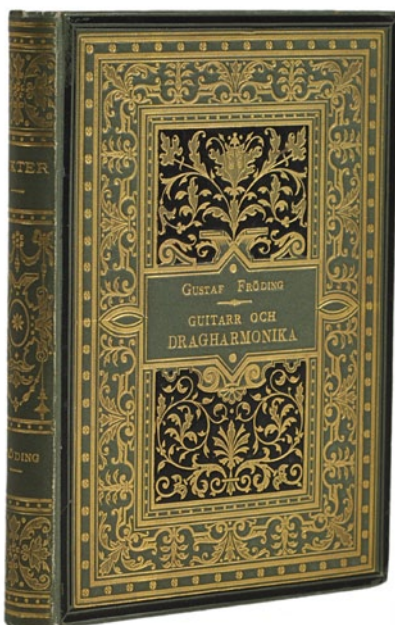
2. [Bergman] **Hjalmar Bergman**. Minnen och biografiskt av Stina Bergman, Hans Larsson, Erik Hj. Linder, Elna S:t Cyr, Anders Österling. Stockholm, Caslon Press, 1940. 104,(5) s. & planscher. Fint halvpergamentbd med putsade snitt och medbundet omslag. Med dedikation från utgivaren Edgar Lund till Otto G. Carlsund. ★1000

*Otto G. Carlsund
Vännskapfullt
av
edg.*

Omslag av Yngve Berg. Tryckt i 225 numrerade och 25 onumrerade exemplar, detta är ett av de onumrerade. Svårfunnen minnesskrift med bra proveniens.

3. BONDESON, A. **Skollärare John Cronschoughs memoarer** från uppväxttiden och seminarieåren. Stockholm, A. Bonniers tryckeri, 1897. 318 s. Snedläst och något nött samtida vinrött hklbd. Med dedikation till "Doktor Ludvig Wolff från hans tillgifne och tacksamme vän författaren", Ludvig Wolffs namnteckning och signaturen "R. Wolff" i blyerts. ★500

Sju år senare utkom en fortsättning på denna satiriska roman. Göteborgsläkaren Ludvig Wolff (1860-1948) var enligt "Svenska män och kvinnor": "en särpräglad, i hög grad mångintresserad natur".

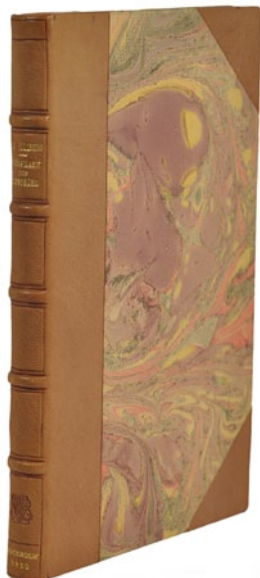

4. FRÖDING, G. **Guitarr och dragharmonika**. Mixtum pictum på vers. Andra upplagan. Genomsedd och något tillökad. Stockholm, A. Bonniers boktryckeri, 1893. 191,(1) s. Grågrönt oklbd med riklig dekor i guld och svart på ryggen och främre pärmerna. ★900

Till den andra upplagan av sin debutbok genomförde Fröding en del ändringar. Inledningsdikten "Guitarr och dragharmonika" togs bort, så även "De gamle och de unge", "En uppländsk runskrift" och "Eine alte Geschichte". Istället lades en del nya dikter till: "Landsvägsmaja", "Sjöfararen vid milan", "I ungdomen", "En vintervis" och "En fattig munk från Skara". Dessutom ströks fyra rader i dikten "Bjällerklang".

5. FRÖDING, G. **Tre gammaldags visor.** (Tryckta i år.). Karlstad, Forssells boktryckeri, 1893. (4) s. Obetydligt knögglig i yttermarginalen. Ett bra exemplar. ★1500

De tre visorna är: "Herr Sölfverdals visa, eller visan om de tappre junkrars mod nu för tiden", "Herr Lager och Skön fager. Eller en liten visa om huruledes kärleken kommer och går" och "Ingalill".

6. GULLBERG, H. **Dödsmask och lustgård.** Dikter. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1952. 93 s. Elegant ljusbrunt halvmarokängbd med upphöjda bind, ryggfalten inramade med svarta linjer (Levins bokbinderi). Övre guldsnitt, övriga snitt endast putsade. Omslaget medbundet. Fint exemplar med Gustaf Bernströms monogram nedtill på ryggen och hans prydliga handskrivna kataloglapp löst bifogad. ★1250

7. GULLBERG, H. **Ensamstående bildad herre.** Tragikomisk vers. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1942. 75 s. Något nött mörkblått hklbd. Liten skada i pärmpappret på bakre pärmen. Omslaget medbundet. Reva i s. 41-44 med fula spår efter tejplagning. Dedikation: "Bilderbok för Maria Landquist från farbror Gullberg 1944. Bilderna har jag inte ritat själv. Jag skulle aldrig ha ritat farbror Orfeus på sidan 67 så ful. Han ser finare ut i verkligheten. - Om innehållet i paketet från Königsberg på sidan 33 kan Pappa lämna dig närmare besked. Hälsa Mamma och Pappa!" ★1000

Tredje upplagan. Tecknaren som hade ritat Orfeus så ful var Thorvald Gahlin. "Pappa" var såklart John Landquist, som vid den här tiden bl.a. var sysselsatt med att ge ut Kant-delen i serien "De filosofiska mästerverken" och måste sägas ha varit synnerligen lämpad att lämna närmare besked om paketet innehållande "Das Ding an sich". John Landquist hade skrivit en uppskattande recension av Gullbergs diktsamling då den ursprungligen utkom 1935. Maria Landquist var född 1940.

8. GULLBERG, H. **Hymn till ett evakuerat Nationalmuseum.** Stockholm, Ivar Hæggströms boktryckeri, 1942. (32) s. Häftad och obetydligt nött. Främre omslaget med minimal reva i överkanten. Inbjudan och placeringsplan till jubileumshögtiden är bilagda och något fläckiga. Ur Olof Looströms bibliotek. ★350

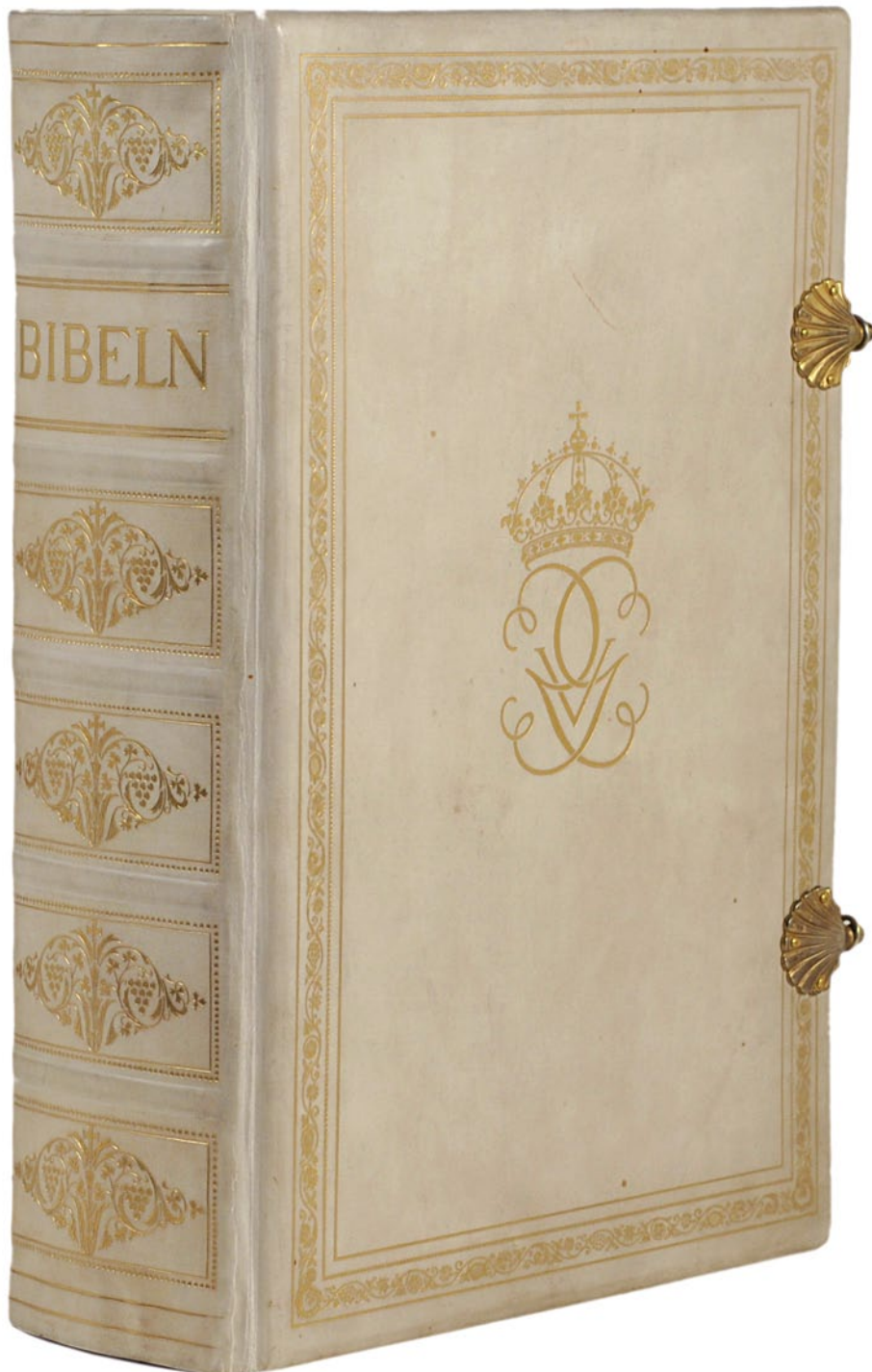
Boken utgavs till Nationalmuseumets 150-årsjubileum den 28 juni 1942. Illustrerad med fotoreproduktioner av några av museets mer berömda verk, kring vilka Gullbergs dikter kretsar. Dikterna tonsattes av Hilding Rosenberg. På grund av kriget var museets konstskatter vid tidpunkten evakuerade till skyddsrum. Olof Looström (1892-1981) var son till konsthistorikern och chefen för Nationalmuseum Carl Ludvig Looström (1848-1922).

9. HEIDENSTAM, V. von. **Från Col di Tenda till Blocksberg.** Reseskizzer. Stockholm, A. Bonniers boktryckeri, 1888. (10), 248 s. Brunt hklbd från slutet av 1900-talet med svart respektive röd titeletikett och putsade snitt. Det välbevarade omslaget medbundet. ★500

10. HESSE, H. **Dikter**. Tolkade av Erik Blomberg, Hans Dhejne, Johannes Edfelt, Olof Lagercrantz, Bertil Malmberg, Arvid Mörne, Irma Nordvang, Gunnar Mascoll Silfverstolpe, Anders Österling. Stockholm, A. Bonniers boktryckeri, 1946. 83 s. Häftad och oskuren. Lätt stött överst på ryggen. Fint exemplar med dedikation från Johannes Edfelt till Georg och Cecilia Svensson. *450

Förläggaren, redaktören och bibliofilen Georg Svensson (1904-98) var en framstående person inom den svenska förlags- och litteraturvärlden. Bland annat var han redaktör för "BLM" från starten 1932 till 1948.

11. [Hjortzberg] **Bibeln, eller den heliga skrift**. Stockholm, Victor Pettersons bokindustriaktiebolag, 1927. (16), 1322, (4) s. Ståligt opergamentbd med upphöjda bind, eleganta gulddекorationer och helt guldsnitt samt intakta

spännen i förgyllt silver. Vålbevarat exemplar ur Elof Celsings samling, med gåvotillskrift till honom från hans bröder daterad 1929. Från Biby. ★7500

Denna bibliofilupplaga av Gustav V:s kyrkobibel trycktes på fint papper från Lessebo och Grycksbo i 200 exemplar, varav detta är nummer 44. Olle Hjortzberg som ansvarade för bokens illustrationer, anfanger, kapitelrubriker och vinjetter utformade även bandet. Det var Hugo Lagerström som tog initiativet till bibelutgåvan i kontakt med Olle Hjortzberg 1909. Det var tänkt att den skulle färdigställas 1917 till reformationsjubileet, men även om tryckningen påbörjades det året så stod boken inte färdig förrän tio år senare. I "Svenskt konstnärslexikon" konstateras att "Denna praktbibel är ett unikt verk både genom sin överrika dekor och den inträngande lärdom i biblisk historia och kyrklig symbolik som präglar bilderna. De starkt framträdande assyriska dragen i formgivningen får medvetet ge illusionen av en israelitisk kulturmiljö". I sin "Modern svensk bokkonst" sätter Georg Svensson bibelutgåvan högt och menar att det är "det största illustrationsverk som tillkommit i Sverige och, vad beträffar den av Hugo Lagerström övervakade typografien en av de praktfullaste bibelupplagor som finns på något språk. Bibelillustreringen blev för Hjortzberg ett livsverk, och fastän den förete en utveckling från en mera mustig och kompakt stil till en sprödare och elegantare är den i allt ett verk av the revival of printing, som därmed sänder en sista utlöpare ända in i tjugutalets svenska bokkonst". Han menar att "Olle Hjortzberg var jämte Sjögren sekelskiftets ledande bokkonstnär i Sverige."

12. KARLFELDT, E. A. **Fridolins lustgård och Dalmålningar på rim.** Stockholm, Isaac Marcus' boktryckeri, 1901. 144 s. Hårt nött och solkigt grönt hklbd med nästan helt bortnött titelfält. Främre omslag medbundet, men nött, solkigt och med lagningar. Inlagan med liten fuktrand överst. Dedikation till "Erik Brogren från vännen förf." ★500

Utkom på Wahlström & Widstrands förlag. Omslaget är komponerat av Albert Engström. Författaren och översättaren Erik Brogren (1871-1932) debuterade samma år med diktamlingen "En ynglingasaga".

13. KARLFELDT, E. A. **Hösthorn.** Dikter. Stockholm, Isaac Marcus' boktr.-aktiebolag, 1927. 142 s. Något nött brunt hfrbd med upphöjda bind och marmorade snitt. Omslaget medbundet. Dedikation till "Carl Grönblad från vännen E. A. Karlfeldt". Med Sven Kinnwalls signatur i blyerts på titelbladet och hans inköpsnotering daterad den 13 mars 1939 på eftersättsbladet. ★1750

Omslag av Jerk Werkmäster. Biblioteksmannen Carl Grönblad (1866-1938) var mångårig och tongivande chef för Nobelbiblioteket. Han var dessutom amanuens i Svenska akademien och sedermera sekreterare i Nobelkommittén. Han lär i detta värv ha kommit i flitig kontakt med Karlfeldt, som ju dessutom också var bibliotekarie. Grönblads fina bibliotek såldes av Thulins antikvariat 1939.

14. KARLFELDT, E. A. **Vid Stiernhielmsmonumentet.** Tal av Erik Axel Karlfeldt. Monterat tidningsurklipp [ur Svenska dagbladet den 8 oktober 1928]. (Stockholm, 1928). (6) s. Tidningsurklipp monterat i tvåspalt på rutat papper och insatt i omslag med pryddigt handskrivna titelinformation. Stämplar från Norra latinläroverkets bibliotek i Stockholm. ★750

Talet hölls vid avtäckandet av Stiernhielmsmonumentet i Vika den 7 oktober 1928. Talet publicerades även i "Dagens nyheter", "Falunästidning" och "Stockholmstidningen".

15. LAGERCRANTZ, O. **Den döda fågeln.** Dikter. Stockholm, Isaac Marcus boktr.-aktiebolag, 1935. 94 s. Häftad. Omslaget något nött, med solk och småfläckar samt en liten pappersförlust innerst i främre omslagets överkant. Delvis loss i ryggen. Ilagda tidningsurklipp har missfärgat sidorna på tre uppslag på ett tråkigt sätt. Med en dedikation till "Agnes [von Krusentjerna] och David [Sprengel] med hjärtligt tack för sist från tillgivne Olof Lagercrantz". ★1250

Agnes och David
med hjärtligt tack
från mig
till dig
Olof Lagercrantz

Olof Lagercrantz debut. Agnes von Krusenstjerna var Olof Lagercrantz mors kusin och de kretsar som skildras och analyseras i Krusenstjernas romaner var desamma som Olof Lagercrantz själv vuxit upp i. Under 30-talet, när Lagercrantz var en uppåtsträvande författare lärde han också känna Krusenstjerna personligen. Hon var då en av den svenska litteraturens verkliga fixstjärnor och höll även en slags litterär salong i sitt hem. Där inleddes eller fördjupades Lagercrantz vänskap med flera viktiga författarkollegor, bland andra Hagar Olsson och Gunnar Ekelöf. Agnes von Krusenstjerna skulle senare utgöra

motiv för den första av Olof Lagercrantz många författarmonografier, hans avhandling från 1951.

16. LIE, J. Hilsen til hs. maj. kong Oscar II fra de norske studenter. Studentermødet 1875. (Oslo, 1875). (4) s. Svaga spår efter vikning. Obetydliga solkfläckar. *600

Det sista stora nordiska studentmötet som firades i Uppsala 1875 var en stor succé för de närvarande studenterna, men lyckades inte väcka liv i den tynande skandinavismen, som ju hade sargats hårt av mötet med verkligheten i form av dansk-tyska kriget 1864.

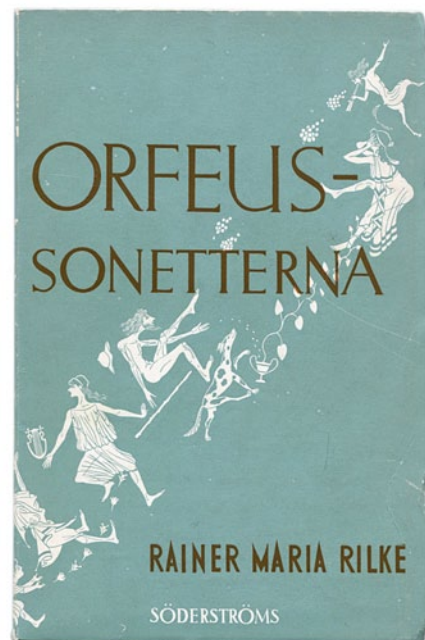

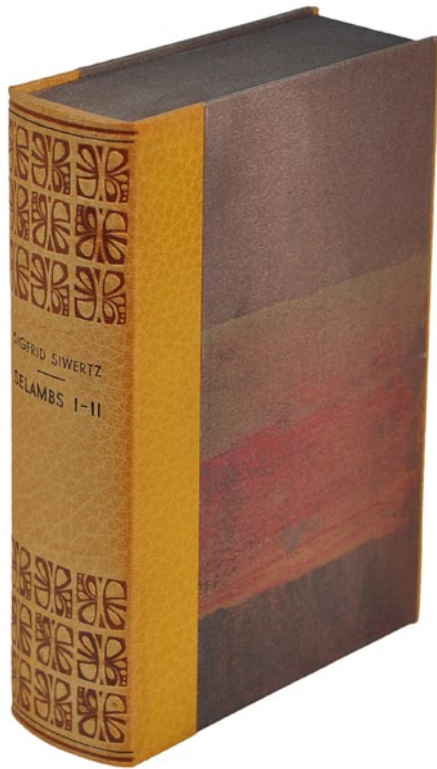
17. LINDE, U. Om korsord. Beträktelse av herr Linde. Särtryck ur Svenska akademins handlingar från år 1986. Stockholm, Norstedts tryckeri, 1987. s. 125-30. Klammerhäftad. Linde har kompenserat det lilla häftets institutionsmässiga typografi och strama gråhet med en färgsprakande dedikation, skriven med vattenfärger över hela främre omslaget och lydandes: "Till herrskapet [Bertil] Åberg med berättigad blygsamhet från förf." *600

Ett språkfilosofiskt kåseri om korsord och gåtor.

18. RILKE, R. M. Orfeus-sonetterna. Skrivena som en gravvård för Wera Ouckama Knoop. Tolkning Mirjam Tuominen. Borgå, Tryckeri- & tidnings AB, 1957. 85,(2) s. Häftad och oskuren. Lätt nött. Dedikation från översättaren till "Gertrud med hälsning och tack - av kvalt hjärta, som ofta låter händerna frysa till o-punkten - vantarna var särskilt välkomna. Mirjam". *1000

Utgavs av Söderström & c:o. Omslag av Olof Jarl Eklund.

19. SIWERTZ, S. **Selams**. I-II. Stockholm, A. Bonniers boktryckeri, 1920. 228,(1) + 240,(1) s. Två häftade volymer i mycket gott skick. I påkostad ljusbrun halvmarokängkasset med blinddekorerad rygg och handfärgade pärmapper (Wolfgang Bremer). Ryggen helt obetydligt blekt och med några knappt skönjbara småfläckar. Ur Torsten Hagrens bibliotek. ★3000

Första upplagan av denna berömda roman.

20. STRINDBERG, A. **Antibarbarus** det är en vidlyftig undersökning om grundämnenas natur och ett nytt betraktelsesätt af de kemiska operationeras förlopp enligt den rådande monist-teorien om naturens allhet och enhet, sådan den af Darwin och Hæckel tillämpats på de andra naturvetenskaperna. Sammanskrifvet i Brünn (Mähren) MDCCCXCIII [...] samt försedt med rättelser och tillägg MDCCCXCV. Stockholm, Bröderna Lagerström, 1906. 57,(2) s. Rikt blinddekorerat oskinnsbd med upphöjda bind, rött övre snitt och övriga snitt oskurna (Hedberg). Ryggen något blekt. Skinnet längs falsarna och runt pärmkanterna är som ofta uttorkat och fnasigt. Liten repa på bakre pärmen. Med Adolf Bellanders namnteckning och Elly Bells exlibris. ★2500

Zetterlund I:59. Lindberg Swedish books 69. Utgick i 299 numrerade exemplar, varav detta är nr 125. Tryckt på fint papper från Grycksbo. Första svenska utgåvan "försedt med rättelser och tillägg". I början av 1890-talet intresserade sig Strindberg mer och mer för naturvetenskap. Genom Birger Mörner hade han lärt känna botanisten Bengt Lidforss som kom att bli hans bollplank i naturvetenskapliga frågor. När han lämnat Berlin satte han sig att skriva ned sina funderingar. Boken ratades av Bonniers, men med Lidforss hjälp utkom en tysk översättning av det mesta av innehållet. Arthur Sjögren beskriver i sin artikel "Mitt samarbete med August Strindberg" hur han på boktryckaren Hugo Lagerströms initiativ diskuterat med Strindberg om lämpliga verk av denne för utgivning i praktupplaga. "Och så gick han in och tog fram ett litet häfte betitlat 'Antibarbarus' och undrade om det ej kunde användas". Resultatet blev denna läckra bok som av Georg Svensson kallats "Sjögrens praktstycke i Morrisstil".

21. STRINDBERG, A. **Les relations de la France avec la Suède jusqu'à nos jours**. Esquisses historiques des relations des deux pays. Grand-Montrouge, Paul Schmidt, 1891. (2 blanka,6),249,(3 blanka) s. Brunt halvmarokängbd med upphöjda bind och linneklotklädda pärmar (Levins bokbinderi). Brunt övre snitt. Omslaget medbundet, det bakre aningen solkigt. Ryggen obetydligt blekt och med några små repor. Bra exemplar med Signe och Henrik Svanfeldts exlibris. ★2000

Zetterlund I:53. Författaren själv refererar lite nedlåtande till sina svensk-romanska kulturhistoriska uppsatser från den här tiden som "lärdt knåp" som han sysselsatte sig med när inspirationen tröt i arbetet med romanen "I havsbandet". Senare bedömare har dock tillerkänt dem ett betydligt större värde än många av hans övriga vetenskapliga försök.

Bland annat under inflytande av Frankrikevännen Nietzsche överger Strindberg sitt Tysklandssvärmeri till förmån för Frankrike, och försöker dra nytta av Frankrikeintresset som skapats i och med 100-årsjubileet av franska revolutionen. Strindberg erbjöd först boken åt Bonniers. Han kallade den för en "maskerad diatrib mot das Preussenthum", och menade att den skulle vinna Albert Bonnier hederslegionen, "en liten restitution" för "de skamfilningar man består [honom] [...] för mitt författeris skull". Albert Bonnier avböjde dock både boken och hederslegionen: "Jag är och förblir alldeles kallsinnig för dylika prydnader". Strindberg lät sig inte nedslås utan såg istället till att boken gavs ut i Paris, där den också kom att röna viss uppskattning. Uppsalakällarmästaren Henrik Svanfeldt (1876-1964) byggde upp en mycket stor strindbergiansamling, den såldes i sin helhet till Johan Lagergren, som byggde vidare på den. Lagergrens samling såldes slutligen på auktion hos Libris auktioner 1982.

annat intensivt med Strindberg. Detta är i särklass den mest överdådiga av alla tryckta svenska lagtexter under de sista 200 åren!

23. THUNMAN, O. **Hembygden**. Egenhändigt skrivet och signerat diktmanuskript daterat 1940. 25 x 20 cm. (2) blad. Skrivet med blått bläck. Slagna hål i marginalen och spår av vikning. Bläcket utsmetat i ett par ord. ★750

Dikten är en storvulen hyllning till Uppland, skriven mot bakgrund av det pågående kriget. Den inleds: "Här slog hjärtat i svearnas välde" och avslutas med en maning till beredskap att försvara "denna bygd – vårt hjärtas hem – vårt väsens ursprung – vårt fäste i världen!"

24. THUNMAN, O. **Visor från vidd och vrå**. Dikt, bild och musik. Uppsala, Almqvist & Wiksell, 1939. 31, (1) s. Häftad. Ryggen nött och med revor upp- och nedtill. Omslaget loss. Dedikation till "Curt Rothlieb med tacksamhet från Olof Thunman". Med Sten G. Lindbergs namnteckning och inköpsnotering daterad 1969 på främre omslagets insida. ★350

Trycktes i 500 numrerade exemplar, varav detta är nr 139, och "utsändes med anledning av Olof Thunmans sextioårsdag". Fint illustrerade dikter och visor, huvudsakligen med Upplandsmotiv. Nationalekonomen Curt Rothlieb (1880-1967) hade spridda intressen, bland annat gav han ut en idéhistorisk uppsats om Johan Fischerström.

25. TRANSTRÖMER, T. & BLY, R. & PILINSZKY, J. Stigar. Uddevalla, Bohuslänningen AB, 1973. 41,(6) s. Häftad och obetydligt nött. Ryggen lätt blekt. Dedikation: "Maggie hälsas av Tomas Tranströmer". *2000

Utgiven av Författarförlaget. De tre sista opaginerade sidorna innehåller förlagsreklam. Med dikter av Tranströmer samt dennes översättningar av Bly och Pilinszky, de senare utförda i samarbete med Géza Thinsz.

Maggie
hälsas
av
Tomas Tranströmer